

Er zijn in Nederland vele kassen, waarin velerlei gewassen worden gekweekt. Er zijn ook vele fungi bekend, die dikwijls in kassen worden aangetroffen, soms heel gewone, maar ook wel heel bijzondere. Er zijn echter weinig mycologen, die er een gewoonte van maken, kassen te bezoeken op zoek naar fungi. Als dit geregeld gebeurt komt men zeker voor verrassingen te staan. Om dit bezoek wat aan te moedigen wil ik hier een aantal waarnemingen uit de laatste jaren vermelden; waarnemingen, die zich over het gehele jaar uitstrekken omdat, afhankelijk van het milieu en gewas, van alles te voorschijn kan komen.

Op het landgoed Boekesteijn, waar het laboratorium en proefbedrijf van de N.V. Philips-Duphar is gevestigd, bevindt zich een aantal kassen, waarin allerlei gewassen worden gekweekt.

Een opvallend verschijnsel is, dat op de grond van een tablettenkas, die nooit wordt bemest, al 5 jaar lang, elk jaar een weelderige vegetatie van Lepiota rhacodes verschijnt. Er groeit geen enkele plant op de compacte, op vele plaatsen stevig aangetrapte grond, een zandgrond met ongeveer 3% organische stof. Desondanks komen er elk jaar honderden prachtige vruchtlichamen van deze soort te voorschijn. In andere kassen van hetzelfde complex wordt deze soort niet gevonden. Dit is wel het geval met een paar andere Lepiota's, zoals Lepiota Gueguenii Sacc. een mooie, kleine, zachtgele soort, die ik in vele kassen incidenteel heb aangetroffen, maar die jaren achtereen massaal optreedt in kassen, waar Gloriosa Rotschildiana wordt gekweekt in een rijk bemeste grond, waaraan veel dennenaalden zijn toegevoegd. Deze soort verschijnt elk jaar in "vluchten" van duizenden exemplaren.

Enkele andere soorten uit dezelfde groep komen ook nu en dan te voorschijn, maar meestal in enkele exemplaren. Zo b.v. Lepiota lutea, een veel feller gele soort dan L. Gueguenii; Lepiota Brebissonii en Lepiota lilacina-granulosa. Lep. Brebissonii vinden we ook wel buiten in humusrijke bossen, de overige heb ik nooit buiten kassen aangetroffen. Lepiota echinata, het verkleur zwammetje, vinden we meestal buiten, slechts éénmaal heb ik deze soort in een kas aangetroffen.

In kassen, waar tegenwoordig wel stadscompost of compost van pluimveebedrijven wordt gebruikt, o.a. voor rozen, kunnen we allerlei soorten verwachten. In verscheidene kassen hebben we een massale ontwikkeling waargenomen van Peziza vesiculosa, die onder kasomstandigheden een diameter van 15 cm kan bereiken. Meestal tegelijkertijd met "vluchten" van vele kleine Coprinus-soorten, Conocybe Rickenii en siliginea en Stropharia merdaria.

Van de Ascomyceten noem ik nog Ascobolus granulatus en de veel voorkomende Pyronema confluens.

Tegenwoordig worden komkommers gekweekt op pakken stro, die in de kassen in greppels worden aangebracht, uiteraard goed bemest. Dit betekent, dat in de warme en vochtige omgeving talrijke fungi een goede kans kunnen krijgen.

Dat hebben we dit jaar gezien bij een komkommerkweker in Kortenhoef, waar in het voorjaar ware zwammentuinen voorkwamen. Onder elke rij planten stonden grote nesten Peziza vesiculosa. Ruim 3 weken achter elkaar waren alle stadia van ontwikkeling aan te treffen. Talrijke exemplaren bereikten afmetingen van 10-15 cm diameter. De Peziza's werden afgewisseld door mooie groepen van Panaeolus subbalteatus en Conocybe Rickenii. Ook groeiden er verscheidene Coprinus soorten, waarvan er twee een nadere vermelding verdienen, n.l. Coprinus flocculosus Romagn. en Coprinus macrorhizus Fr. ex Pers. De eerste soort hoort in de groep van Coprinus micaceus, de Glimmerinktzwam. In deze groep vinden we op de hoed altijd witte of creme tot okerkleurige velumresten in de vorm van korreltjes. Deze velumresten bevatten steeds ronde cellen, gemengd met min of meer langwerpige hyphen. Coprinus flocculosus is in de groep bij microscopisch onderzoek direct te kennen aan zijn zijdelingse kiempore (fig. 1). Onze exemplaren wijken van de beschrijving in de Flore af door de duidelijk geelbruine kleur van het velum, dat volgens de Flore en ook volgens Moser wit moet zijn.

Verder hadden onze exemplaren een eigenaardige, vrij sterke,

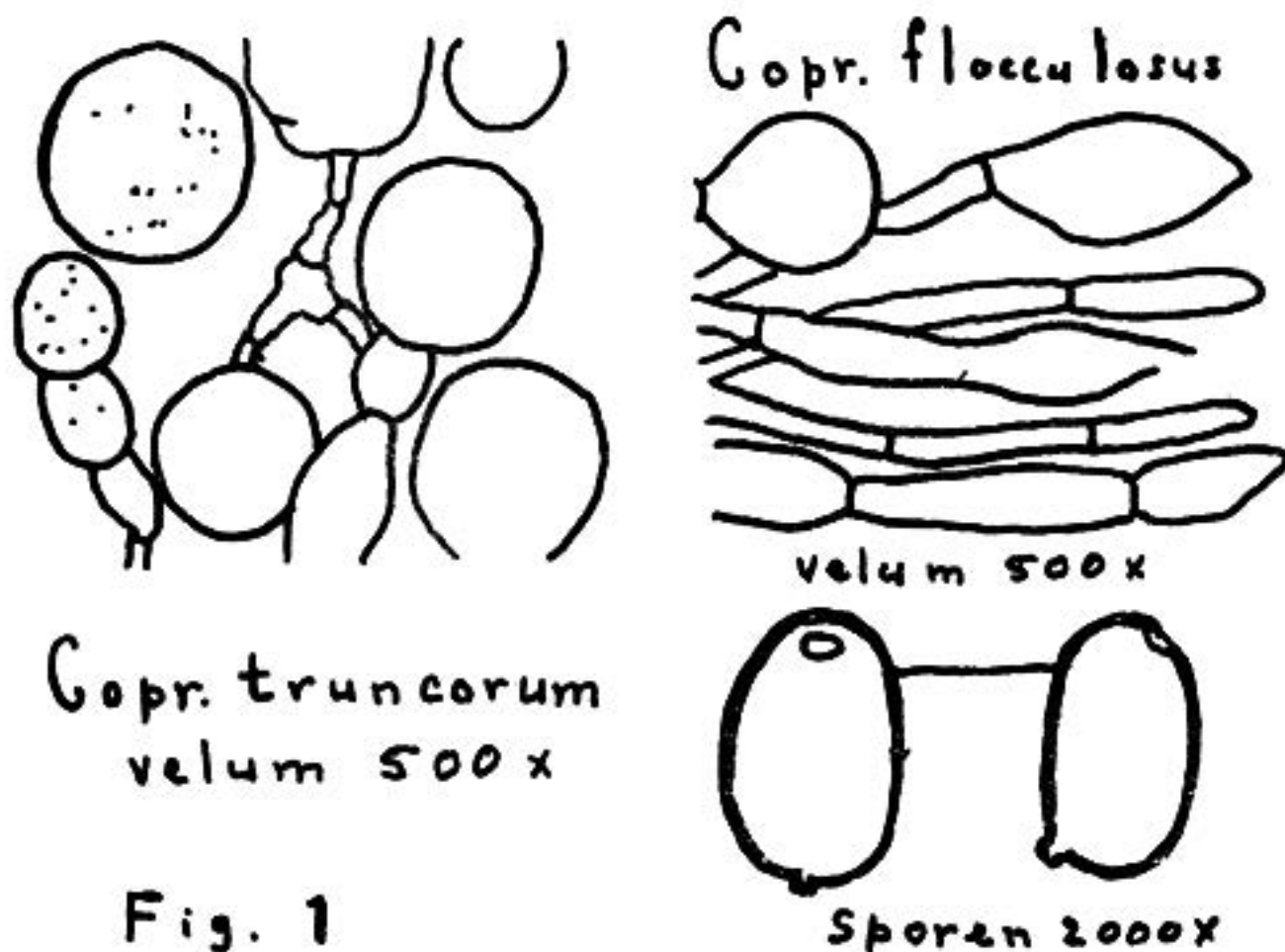
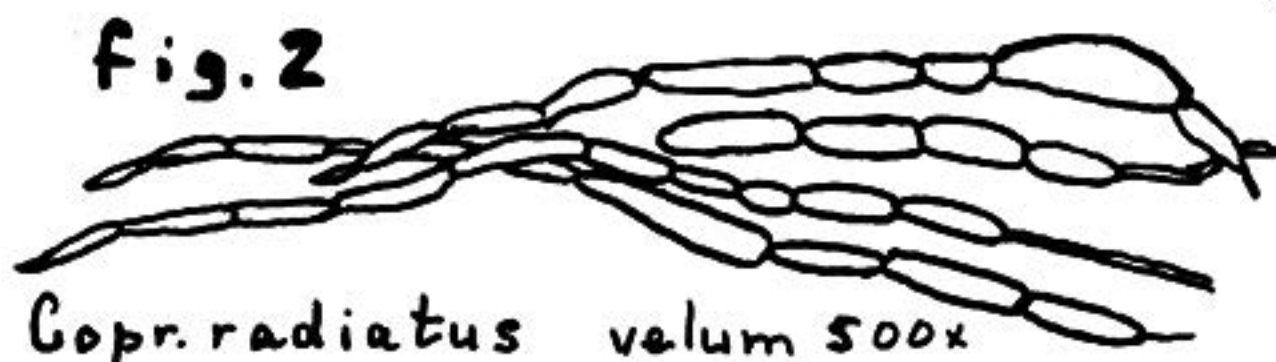

Fig. 1

aromatische geur, die sterk deed denken aan die van *Coprinus narcoticus*, (een grijze soort uit de *Vestiti*-groep die we wel eens op vuilnisstortplaatsen aantreffen). Dit wordt noch in Moser noch in de Flore voor deze soort vermeld.

Coprinus macrorhizus Fr. ex Pers. volgens de Flore (volgens Moser *Copr. cinereus* (Schff. ex Fr.) S.F. Gray) kwam eveneens algemeen in de Kortenhoefse komkommerkas voor. Jong heeft hij een witte hoed, later grijs, met grijswitte velumresten. De hoed-diameter is 1-4 cm. De soortnaam is te danken aan de naar onder verdikkende steel, die eindigt in myceliumstrengen. Het velum bestaat uit langwerpige hyphen, net als bij de algemene soorten *Copr. radiatus* (op mesthopen) en *Copr. lagopus*, het Hazepootje (vaak langs wegkanten tussen het gras). Zie fig. 2.

De mooiste vondst, die we voor het laatst hebben bewaard, was echter een mooie, vrij grote, witte, slanke soort met rose weerschijn, duidelijk bruinsporig, en onder de kasomstandigheden kleverig, zodanig zelfs, dat na aanraking met een vinger een kleverige draad getrokken kon worden. Het geslacht zelfs was voor mij voorlopig een raadsel. Dank zij de onvolprezen hulp van de heer Bas van het Rijks Herbarium is de naam tenslotte bepaald op *Bolbitius coprophilus* (Peck) Hongo., een blijkbaar Amerikaanse soort, door Hongo nader onderzocht. (Een bijzonder toepasselijke naam voor een mycoloog: Hongo is het Spaanse woord voor zwam).

Hier volgt een korte beschrijving van deze soort, met enige wijzigingen ontleend aan de beschrijving, die Drs. Bas ervan maakte. De mogelijkheid dat deze fraaie zwam meer voorkomt in de door mycologen over het algemeen niet veel bezochte komkommerkassen is tenslotte niet uitgesloten.

Hoed: 30-80 mm diameter, aanvankelijk wat conisch of halfbolvormig, snel vlak uitspreidend: bij oudere exemplaren concaaf. Bij volwassen exemplaren veelal een duidelijke umbo. Sterk kleverig hoedoppervlak. Hoed doorschijnend gestreept in vochtige toestand, tot op 1/3 van de afstand van rand naar centrum. Hoed glad. Jonge exemplaren fraai wit met meestal rose weerschijn, vooral in het centrum. Oudere exemplaren, vooral in centrum verkleurend naar

+ geelbruin; aan de rand rose-grijsachtig.

Lamellen: Bijzonder dun en talrijk, 3.5-6 mm breed. Vrij aangehecht, bleek okerkleurig bruin in jonge toestand; donkerder bij oudere exemplaren. Lamellensnede wit, en, bij jonge exemplaren een enigszins fijnkorrelige indruk makend. Oudere lamellen iets donkerder met hier en daar wat lichtere vlekjes.

Steel. 60-180 mm X 2.5-8 mm. Naar beneden verdikkend tot een spoelvormige tot knotsvormige basis (4-10 mm breed). Steel pijpachtig maar vrij stevig. Mooi wit bij jonge vruchtlichamen met later een rose en geelbruine tint. Bovenste deel van steel fijn korrelig. Licht vezelig of schubbig tot geheel kaal in het onderste deel.

Kleur van het vlees wit. Geur zwak, herinnerend aan *Coprinus*. Smaak flauw. Sporefiguur: donker chocolade bruin. Afmetingen van de sporen: 13-16 x 8-10 μ . Sporen ovoïed met grote kiemporus, diep goud-geelbruin in water, dikwandig en glad. Opperhuid bestaat uit rechtopstaande knotsvormige elementen, ingebed in een gelatineus grondweefsel.

Bolbitius coprophilus werd door Peck voor het eerst beschreven in 1893 naar materiaal verzameld in West-Albany in de staat New York en wel onder de naam *Pluteolus coprophilus*. Volgens Murrill in de *North American Flora* 10 (3): 187. (1917). en Kauffman in zijn "The Agaricaceae of Michigan" (p. 506: 1918) komt de soort verspreid voor in de noord-oostelijke staten van de U.S.A. en in Canada, op mest-, compost-, en strohopen en op akkers en grassen die bemest zijn met grove stalmest.

Bij het op naam brengen van het hier beschreven materiaal heeft Dr. R. Watling uit Edinburg, die speciaal over *Bolbitius* en *Conocybe* heeft gewerkt, een grote rol gespeeld.

J. Daams.

BOLETUS RUBELLUS

Deze zomer vond ik op enkele plaatsen in oude loofbossen (Helmond, Breda) een prachtig rode Boleet met heldergele poriën en een steel met rode, vezelige strepen. Determineert men met de "Flore", dan komt men al gauw op *Boletus chrysenteron*, variëteit *versicolor*. Leest men echter, wat Singer in zijn nieuwe werk die *Röhrlinge* (die *Pilze Mitteleuropas* Band V en VI) hierover schrijft, dan ervaart men, dat hij onze soort *Boletus rubellus* noemt, een van de bekende *Boletus chrysenteron* geheel verschillende soort. Singer plaats *Bol. chrysenteron* (en ook *Bol. subtomentosus*, de Fluweelboleet) in het geslacht *Xerocomus* en onze soort in het geslacht *Boletus*. Dus niet alleen een andere soort, maar zelfs een ander geslacht.!

De argumenten van Singer willen wij in een volgend artikel nader beschouwen, dat vergt nogal wat plaatsruimte.

P.B.J.